

Ազգ

armenian daily

Հայաստանի
2007
Գեղարվեստ

Արեւի վրա սեղի է ունեցել դիտարկումների ողջ ժամանակը ամենաառաջին բռնկումը

ԼՍՊՈՒՆ, 5 ԱՌՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՊԵՏ: Անցած գիշեր Արեւի վրա սեղի է ունեցել ամենաառաջին բռնկումը դիտարկումների ողջ ժամանակը: Ինչպես այսօր հաղորդում է ԲԻ ԲԻ ՍԻՆ, դրա հետեւանով միլիարդավոր տոննաներով շահագործող վիճակագրի ամոլ է գոյացել, որի մի մասը բարձր է երկրի ուղղությամբ:

Հետազոտողները ընդգծում են, որ Արեւի վրա ժայթքումն այնպիսի ուժգնության է եղել, որ այդ լուսաստի մակերեսային հետազոտող սիեգերական արբանյակների սպիչները ի վիճակի չեն եղել գրանցել դրան:

Արեւակնային բռնկումների հզորությունը չափվում է «X» սանդղակով, որի վերին «սեղ» միջին երեք կազմում է 20 կէ: Վերջին ժայթքումը գերազանցել է նախկին «մրցանիւր», որը գրանցվել էր 2001 թվականի ապրիլի 2-ին եւ 1989 թվականի օգոստոսի 16-ին: Գիտնականների խոստովանումով, բռնկումը «մեծադեպ գերազանցել է X 20-ի»:

Հայաստան կժամանի Մերգեյ Իվանովը

ՄՈՍԿՎԱ, 5 ԱՌՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՊԵՏ: Ռուսաստանի դաշնային Գաղութային հարաբերությունների նախարար Մերգեյ Իվանովը երեւանում Հայաստանի դեկլարացիայի հետ կայանալիք բանակցություններում կհանդիպի սարածաբանային անվանագրության, ռազմական եւ ռազմասեխնիկական համագործակցության, միջազգային ահաբեկչության դեմ յայտարար հարցերը: Այդ մասին այսօր ԻՏՍՈՒ-ՏՍՍՍ-ին հայտնել են Ռուսաստանի ռազմական գերատեսչությունում, նշելով, որ նախարարի ժամանակը այս օրը Հայաստան սեղի կունենա նոյեմբերի 10-12-ը:

Ծրագրված են Ռուսաստանի դաշնային Գաղութային հարաբերությունների 33 նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանի, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի, 33 Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Բաղդասարյանի հետ: Մերգեյ Իվանովը բանակցություններ կվարի Հայաստանի դաշնային Գաղութային հարաբերությունների նախարար Մերգեյ Իվանովի հետ:

Ստացվում է, որ երեւանում կստացվեն 2004 թվականին երկու

ՌԴ դաշնային Գաղութային հարաբերությունների նախարարի համաձայն, բանակցությունների ընթացքում արժանաչելու են Գյումրիում ռուսաստանյան 102-րդ ռազմական զորամասի գործունեությանն առնչվող հարցեր, որի ավագանին խուսափելու են գեներալ-մայոր Վալերի Գրիգորյանից մասնակցություն են իրականացնում Հայաստանի հակաօդային դաշնային զորքերի հետ: Ծրագրվում է ներառել նաեւ Ռուսաստանի զինվորական բուժերում Հայաստանի զինուժերի համար կազմակերպության, հայկական բանակի ստանդարտները կազմակերպության արդիականացման եւ ժամանակակից ռուսաստանյան ռազմական սեխնիկայի մասնակցության հետազոտողները:

Բոլոր այդ հարցերը փաստորեն արդեն փորձագիտական մակարդակով քննարկվել են ՌԴ զինուժերի գլխավոր շտաբի ղեկավար Գեորգի Բալուխովի հոկտեմբերի վերջին երեւան կատարած աշխատանքային այցի ընթացքում:

Մեղադրողներն Արմեն Մարգարյանի եւ Ջոն Հարությունյանի համար զստացվել են 15 արի

Կենտրոն եւ Լոբ-Մարա համայնքների առաջին աշխատող դասարանը Տիգրան Լադրյանի ստանդարտները գործող երեք լսեց մեղադրող կողմի ճառը: Ըստ մեղադրողների, ներկայացվեցին այն աղաչանքները, որոնց հիման վրա յուրաքանչյուր ամբաստանյալի ներկայացվել է մեղադրանք, ինչպես նաեւ աղաչանքներ է հանձնվել:

Ըստ այդմ, ստանդարտի անմիջական կատարող Ջոն Հարությունյանի եւ զստացված մեղադրողների համար արժանացվել են 15 արի ազատազրկում: Ամբաստանյալներից Ֆելիքս Առուստամյանի համար զստացվեց 12 արի, Գեղամ Շահբազյանի՝ 11, Հովհաննես Հարությունյանի (Արմենի)՝ 7 արի: Լյուդմիլա Հարությունյանի, Սամվել Արախանյանի եւ Խաչիկ Ահաբեկյանի համար զստացվել է 1 արի, ազատեցվել դասարանի ղեկավարը:

Տուժողի իրավահարկող Կարինե Լադրյանը իր եզրակացվել ճառը կներկայացնի նոյեմբերի 10-ին: Այդ օրը կլսվեն նաեւ դաշնային կողմի ճառերը:

Եւրոպայի խորհուրդը Երեւանում է ուժ գործադրել

«Արսասահմանից որոշակի ուժեր փորձում են Վրաստանում իրականացնել իշխանափոխություն եւ այդ նպատակով օգտագործում են թրիլիսիի ցույցերը»

ԹԱԹՈՒՆ ՏՎՈՐԵՅԱՆ ԹՐԻԼԻՍԻԻ Կրակային ընդդիմությունը երեք եղ. Եւրոպայի խորհուրդը եւ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովին (ԿԸՀ) կրկին զգուշացրեց, որ եթե ի-

երեկ կեսօրին Սիխայի Սահակապիլու («Սիխայալ ազգային բաժնում»), Չուրաբ ժվանիայի («Սիխայալ դեմոկրատներ») եւ խորհրդարանի գործող նախագահ Լիմոն Բուրջանյանի կողմնակիցները

խանությունները չճանաչեն նոյեմբերի 2-ին կայացած խորհրդարանական ընտրություններում ընդդիմության հաղթանակը, աղա զանգվածային ցույցեր կկազմակերպեն եւ ժողովրդին դուրս կբերեն փողոց ամբողջ երկրի տարածքում:

«Եթե նախագահ Եւրոպայի խորհուրդի ընդդիմության հաղթանակը, աղա ստիպված կլինի հրաժարական չալ», ասվում է ընդդիմության համաձայն հայտարարության մեջ:

Ըստ Վրաստանի նախագահի նսավայրի դիմաց հանրահավաք անցկացնելու փոխարեն, ինչը նախատեսված էր նախապես, հավաքվեցին ֆիլիստինյան ղեկավարները, ուր եւ քաղաքացիները երեւանում 5000 մարդ: Նախագահի նսավայրի դիմաց հանրահավաքի շեղյալ հայտարարելը հավանաբար ժայթքանալով էր ուսիկանական եւ ներքին գործերի զինված ուժերի հետ հնարավոր բախումներից խուսափելով:

ՏԻ Թ 2

ՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Կոալիցիոն նշանակումներ

ԵՐԵՎԱՆ, 5 ԱՌՅԵՄԲԵՐ, ԱՌՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: 33 վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանի նոյեմբերի 5-ի որոշմամբ 33 ֆաղափառության նախարարի սեղակալ է նշանակվել Կարլեն Գեւորգյանը: Վարչապետի մեկ այլ որոշմամբ 33 ենթադրականի նախարարի սեղակալ է նշանակվել Արսակ Գալստյանը:

Ոչ կոալիցիոն

Նախագահ Ռոբերտ Բոչարյանը նոյեմբերի 4-ին հրամանագիր է ստորագրել Սեյրան Ավագյանին 33 նախագահի խորհրդական նշանակելու մասին:

Իլիամ Ալիեւի առաջին նշանակումները

ՐԱԶՈՒՆ, 5 ԱՌՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆԻՊԵՏ: Ադրբեջանի նոր նախագահ Իլիամ Ալիեւը այսօր նշանակել է երկրի ուժային կառույցների նախարարներին: Կատարելով Ֆեյզալ Ալիեւի քիմի հետ աշխատելու խոստումը՝ Իլիամ Ալիեւը կադրային փոփոխություններ չի կատարել: Ազգային անվանագրության նախարարի ժոնքի էր զստացվել է Նամիկ Ռաֆիզադեի Արստվե, ներքին գործերի նախարարի ժամանակը վերստին նշանակվել է Ռամիլ Իդրիսովը: Ռուսաստանի դաշնային Գաղութային հարաբերությունների նախարար է հաստատվել Սաֆար Ախունդբալաբադը: Արեւել: Նրանք բոլորը այդ գերատեսչությունները ղեկավարում են 1994 թվականից: Երեւանի օրը Ադրբեջանի նախագահը հրամանագիր էր ստորագրել Արթուր Ռասիդադեին երկրի վարչապետ նշանակելու մասին:

Մոսկվայում սղանվել է 2 ադրբեջանցի

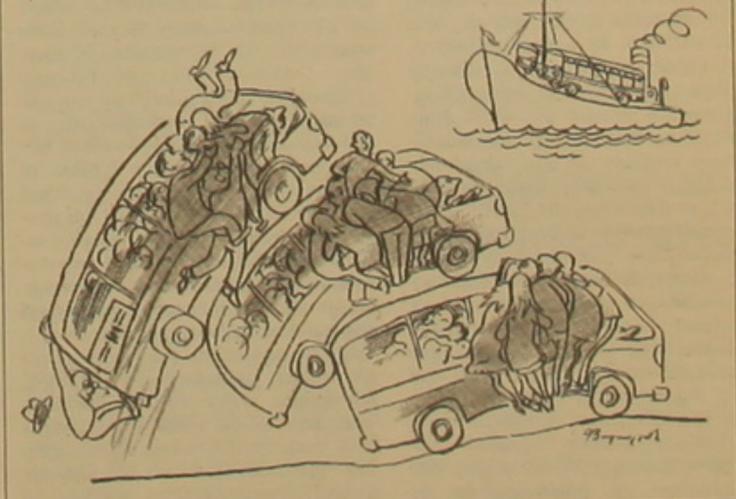
ՄՈՍԿՎԱ, 5 ԱՌՅԵՄԲԵՐ, ԱՌՅՅԱՆ ՏՄՊԱՆ: Մոսկվայում, իյուսիսային Տուրինոյում, զննակախարարներ է երկու զղանաղ, «Ինտերֆախստ» հայտնել են ԵԳԿ-ում: Չորեքշաբթի գիշերը Պոլսոյի անցումի քաղաքում հայտնաբերվել են երկու ադրբեջանցիների դիակները, արտադրության 40-45 տարեկան: Պատահարի վայր ժամանած միլիցիայի աշխատակիցները զստացվել են, որ զղանաղիկ մահացել են զլիսի եւ կրծի հրազենային վերերից՝ հայտնաբերվելուց երկու ժամ առաջ: Մղանվածների անձը զստացվում է:

Ասլուծելի՞ է Երեւանի սրանստորի խնդիրը

Իշխանությունների գանկության դեպքում լուծումը բարդ չէ

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՆՅԱՆ: Վերջին դժբախտ դաշնային Երեւանում, երբ ավտոբուսի զստացված զոհվեց 5 մարդ, ամենեւին էլ դաշնային չի կարելի համարել: Բացառված չէ, որ նման վթար սեղի ունենա նաեւ այսօր կամ վաղը: Դրա զստացված այն ֆաղափառությանն է, որ իշխանությունները որդեգրել են երեւանի ուղեւորափոխադրումների ոլորտում: Զաղափառությունը հասկացություն է վերադարձնում եւս ասում, քանի որ այն, ինչ կատարվել է, ընդամենը իշխանավորների միջին մայրաքաղաքի երթուղային գծերի բաժանումն է:

Միկրովարկությունների հեղեղվածության, դրանց զգալի մասի աղորիսի գործունեության, հասարակական սրանստորի մյուս միջոցների դուրսմղման, այս ամենի նկատմամբ երեւանի ֆաղափառությանն է ընդհանրապես երկրի կառավարության, մեղմ ասած, անարբերության մասին բազմապատկերում:

միջոց են գրել: Սակայն, երբ սեղի ունեցավ դժբախտ դաշնային, դաշնային լրատվությունն այնպիսի էր, կարծես թե հայտնագործություն է արվել մայրաքաղաքում:

Ըստ Երեւանի ուղեւորափոխադրում իրականացնող եւ վթարի ենթարկված միկրովարկության մասին:

ՏԻ Թ 2

«Թեբեյանի բանաստեղծություններում ամենալավ մեկնաբանները»

Երեկ Մրգածոնի մարզի Կարբի գյուղում «Ոսկե առու» տնակա-սարությունը զուգակցվել էր բանաստեղծ Վահան Թեբեյանի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված գերեկությունը:

Կարբիի ավելի քան 100 արեկան դուրսը Վահան Թեբեյանի անունով է 1998-ից: Նախ առակերները եզրափակեցին արդեն մեկ ամիս Երևանում ֆուտբոլի մրցումները: Եզրափակիչ փուլ էին դուրս եկել 8 ք եւ 9 ք դասարանների թիմերը: Հաղորդ ծանաչվեց 9 ք դասարանը: Թեբեյան մակուրային միության գործադիր սնորհն Սերգեյ Գալստյանը

մեկնալավ մեկնաբանը»:

Պրն Սերգեյ Գալստյանի կարծիքով Թեբեյանը այս գյուղի, դուրսից հեռու երկար կառույց: «Սկիզբում» գիտատեղեկական կենտրոնի սնորհն Սուրեն Դանիելյանին սասց. «Ինժեներիս» հրճվանք են ապրում, երբ սեսունում են, որ այս բեմում կանգնած յուրաքանչյուր երեխայի հոգուց բարություն է բխում»:

Դուրսից սնորհն Սուրեն Օհանյանը հողատիրությունը նեցեց, որ սա այն դուրսերից է, որտեղ ամեն սարի առաջին դասարանցիների թիվը գերակշռում է սասնորհցիների թվին: Դա

Թեբեյանի 125-ամյակի կարգի Կարբի գյուղում «Ոսկե առու» տնակա-սարությունը զուգակցվել էր բանաստեղծ Վահան Թեբեյանի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված գերեկությունը:

թիմի ավագ Վահե Սելինյանին հանձնեց գավաթը: Խրատուական մրցանակ ֆուտբոլի գնդակ ստացավ մրցակից 8 ք դասարանը:

8-10-րդ դասարանցիները դուրսից բալուն հյուրերին դիմավորեցին բեր ու բարիով. «Համեստ արեւ, անուշ լինի, ամեն ահման եկե՛ք Կարբի», առում էին նրանք: Դասարաններից յուրաքանչյուրն աշխատում էր լավագույնս ներկայացնել իր սեղանը: Այս փորձի մրցությունը նույնպես հաղթող ծանաչվեց 9 ք դասարանը:

Մինչ գերեկույթը կակսվեր, հյուրերը ծանոթացան առակերների նկարներին, ծեփի աշխատանքներին: Իսկ գերեկույթին 5-10-րդ դասարանցիները, դուրսից բանաստեղծությունները, դուրսից բանաստեղծությունները իր ազնիվ հոգիի, մախուր հոգիի եւ անկեղծության արտացոլում են: Իսկ այդ մախուր հոգին մենք այսօր սեսում Կարբի երեխաներում մեք. առու համար է, որ այսօր անուշ դարձան Վահան Թեբեյանի բանաստեղծություններում ա-

նականում է՛ կա բնական ած, հե-սարհություն ուսման հանդեպ: Դե-ռես սարիներ առաջ դուրսը հայս-նի է եղել իր երգչախմբով:

8-րդ դասարանի Սեւակ Խուղա-վերյանը անցյալ սարի Հայաստանի աստուծի մրցույթում գրավել է 3-րդ կարգը: Որոշել է ընդունվել սնեստագիական ֆակուլտետ, բայց աստու-նով Երևանում էր գրադվել: «Թեբեյանի բանաստեղծություններն ինձ Ես են դուր գալիս, երեւի նրա բանաստեղծություններից մի քանիսը կավելացնեմ իմ ցանկում»:

Բերուրից արձակագիր եւ հրատարակիչ Մրան Սեփեթյանը ամփոփեց ստացած տղայությունը. «Հուզված եմ մուտքով մինչեւ այս դաս: Եթե կարողանայինք այստեղ դուրսը ունենալ, ամեն մի թիմի սակից սիրո կրակի տիպի տեսնեմ, հայրենիքի սերը, հայրենի գույքը: Եւ այդ հոգեւոր եւ ինքնակալ լույսի դասարանցիները այս մանկուհի տիպի ըլլա-լին, որ տիպի գային եւ լուսավորեին մեր սրտերը: Դու՛ք, սիրելիներս, վաղը տիպի մեր հասարակության փուլերը դասեմք»:

Մեծ բանաստեղծին նվիրված հո-բեյանական միջոցառումները կա-րունակվեն մինչեւ նոյեմբերի 13-ը: Այդ օրը ԳԱԱ-ում Թեբեյան մակու-րային միության հեռ կկայանա գի-սական նստաբանը՝ նվիրված բա-նաստեղծի ծննդյան 125-ամյակին:

ՌԱՍԻ ՍԵՎԱՍԵԱՆ

հնչումն եւ սղատվում էր. չո-րեքաբբի օրվա դասգա-մավորներ-կառավարու-թյուն երկխոսությունը վերաբերում էր նախորդ Եւրոպա ջրմուղ-կոյուղու համակարգում տեղի ունեցած վթարին. ուրի դասճառով այսօր ար-դեն 124 հիվանդներ են հայտնվել «Նոր» ինֆեկցիոն հիվանդանո-ցում: Պատգամավորների մի մասը սրտացավություն խաղաղով, մի մասն էլ իրադես մտադո խնդրով.

հանձնարարությամբ ջրային սնե-տության ղեկավար կոմիտեում մե-նարկվել է ջրամբարի անվանգու-թյան հարցը եւ առաջարկ է եղել ի-րականացնել այն, ինչ վաղուց դի-տի արվել կազմակերպել դրա ռա-զմականացված դադադանումը:

Իրականացվում է նաեւ աղտո-րի մի ջրագծերի ուսումնասիրում այդ սարճումում հավանաբար իրադես մեղավորին (կամ ֆավության նո-խագին) գտնելու հույսով: Աղտո-րին

ՋՐԱԿԱՐԱԿ

Ջրի մասին՝ ջրջրոցի

Ով ում է «անասունի» տեղ դրել

բազմաթիվ հարցեր ուղղեց սարճ-ային կառավարման եւ ենթակա-ռուցվածքների գործունեությունը համակարգող նախարար Հովհիկ Աբրահամյանին (առողջադադա-թյան նախարարը գործուղման մեք էր):

Համենայն դեպս, ակնհայտ էր նաեւ, որ դասգամավորների մի տե-սակ կա, որ կարողանում է ծարու-կորեն ուսալ դադը եւ հարցու-թյամբ ժողովրդավարություն խա-ղալ: Վերջին օրերում մամուլում յարչելված նույն հարցադրումներն էին ո՛վ է ի վերջո, վթարի դասա-խանասուն, ինչո՞ւ դարճորե չեն մեկնաբանվում կասարվածի դաս-ճառները, ինչ փոխհասուցում են անկախելու տուճածները: Նախա-րարը կրկնեց այն, ինչ բազմիցս աս-վել է խնդրին առնչվող բոլոր գերա-սեպուրությունները զգաստ վիճակում են, դասախաղությունը իրական գործ է հարուցել, փոխհասուցում-ներ կլինեն, եթե դասեր բազմեն եւ այլն, եւ այլն: Միակ նորությունը, թերեւս այն էր, որ երեկ վարչադեսի

ջրագծեր հանրադեսության բոլոր մարզերում, եւ երեւի բոլոր ջրամ-բարների Եւրոքը կան, եւ մման մի-ջոցառումներ դրանց համար էլ դի-տի ծեփարկել: Բայց մենք ամեն ինչ անում ենք փորճանք լինելուց հե-տ: Ինչ վերաբերում է ջրի ներկա ո-րակին, աղա, ըստ նախարարի, դեռ մինչեւ երեկ այս առթիվ ծոգրում-ներ չէին եղել, եւ իրենի սղատում են համադասախան գերասեպու-րությունների հայտարարություններին:

Ի դեպ, Աժ որո Դասգամավոր-ներ, նույնպես իրենց խոսուկանու-թյամբ, վախենում են ջուր խնել Աժ ծորակներից: Գուրգեն Արսենյանն ինձն Արարկի համայնքի քնակիչ է եւ առաջ ֆաեք երեւս կարեւորա-գույն հարցադրումը, որը մի քանի օր առաջ արել էին ինճներս: Արար-կիի քնակությունը վթարի մասին իմացել է միայն 30 ժամ հետ: Ո՛ր կառույցն է մեղավոր հանցավոր անգործության ու անարբերու-թյան համար: Երկուսաբբի մինչեւ կեսօր քնակությունը Երևանակել է օգտագործել վարակված ջուրը, եւ

(«Նոյ») գտնելու հնարավորություն էլ չուներ: Եղ վարակված ջուրը նույն այդ մարզկանց հաեւվին է դասարկ-վելու՝ ջրաչափերի մեք գրանցվե-լով: Վաղուց դիտի հայտարարի, որ գոնե այս Երջանի համար փող չդիտի գանճվի»: Իր խոսքը Հրանտ Դասարանն ավարեց այսպես. «Ես խնդրում եմ վարչադեսին, թող բարճանա ամբիոն, ներողություն խնդրի ժողովրդից, որ նա գոնե մտադություն զգա այս առթիվ»:

Վարչադեսն, իհարկե, ներողու-թյուն չխնդրեց: Երբ Աժ դադիճի նախարարի նախադրումները փոր-ճեցին իմանալ նրա վերաբերումը Հրանտ Դասարանի կառավա-րությանն ուղղված դաճան ուրակ-ման մասին (ինչն էրիկայի սա-մաններինց ներս կամ դուրս կարելի է համարել, նայած ինչ դիտանկու-նով եւ նայում խնդրին), վարչադե-սը դասախանեց նույն ոգով. «Կարճում եմ, Հրանտն ինճր դիտի ներողություն խնդրի ժողովրդից, ո-րովհետեւ ոչ կառավարությունը, ոչ էլ դասգամավորները ժողովրդին անասունի տեղ չեն դրել եւ չեն էլ դնելու: Եվ դա իր բարոյական կեր-դարի մասին է խոսում: Չեմ կարող իր առաջարկած հարցը նույն ճեւով լննարկել»: Հետո Անդրանիկ Մար-գարյանը հավաստեց, թե անկախ նրանից, թե ովքեր են մեղավորները, ում մեղով եղավ վթարը, մեկ է, դասախանասուկություն կրելու են: Չնայած անցյալից վաս ժառան-գություն ենք ստացել, ոչ մի ֆարեք ու սխեմա չկա, որ նեի ջրասարնե-րի ու կոյուղագծերի հսակ տեղադ-րումները, որդեսուհի մման արա-կարգ դասախանների դեմումն հնարավոր լինի օղերասիվ աղտա-սանք կասարել: Եվ վարչադեսի իսկ խոսուկանությունը, «մման դեմքեր հանախակի կարող են լինել»:

ԿԱՐԲԻ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Ապուծելի՞ է Երեւանի տրանսպորտի խնդիրը

Ապուծելի է Երեւանի տրանսպորտի խնդիրը

Երբ կոնկրետ հաեւակներով եւ գա-նազան դասոնական սվալների հա-մարումով ցույց ենք տալիս, որ սվալ-ային երեւելող միկրոալոսրուները ոչ թե մի քանի հարյուր են, այլ մոտ 2000 («Ազգ», 23 օգոստոս 2003 ք. «Երբուրիներում սվալը չի անհետա-նում), իսկ օրինական եւ աղտո-րի երեւելողները միայն մոտ 4000, հրա-դարական հաեւող օրը հաղադե-սարանի տրանսպորտի վարչության դե-սը մամուլի առուխում վերսին կրկ-նում է, որ մայրադադում 2000-2500 միկրոալոսրուներ են երեւելում: Այն ժամանակ այս լրատվությունը հաղո-րդող ղեկավար հարցադրմանն այ-սօր հանկարծ հայտարարում է, որ վթարված միկրոալոսրուներ աղտո-րի են երեւելում, եւ որդես Կառույցն նոխազ գտնում նույն վարչության տե-ս Արեգ Բարսեղյանին: Վերջինիս բազ-միցս ենք ննադասել իրականությանը յիմադասախանող սվալներ հա-ղորդելու, երբուրագծերում սվալի դեմ յղայարելու եւ ընդհանրադես իր դասականությունները կասարելու մեք բերանալու համար: Ասակայն ակն-հայտ է, որ Արեգ Բարսեղյանի ամենա-մեծ մեղքն այն է, որ նա դասարադես անգոր է հիմնականում իւրոդ կու-սակցության դեկլարաների թիւնեք համարվող երբուրայինների հանդեպ

որեւէ հայեր ճեւնարկելու: Նա անգոր է երբ ամեն մի երբուրագծի տեք ցան-կացած հանակի միկրոալոսրու է մեք-նում երբուրի՝ ստեղծելով խցանումներ կամ վթարային իրավիճակներ, անգոր էր, երբ երբուրագծերի ճեւնում ներս տրանվայի երկու երբուրիներ վերադե-ցին: Առավելագույնը, որ Երեւանի տրանսպորտի վարչությունն ու նրա դե-սը կարող են անել, ժամանակավոր եւ անարդյունավետ միջոցառումներն են:

Երեւանցիները նկատեւ կլինեն, որ ավանդաբար 18-20 մարզկանցով խցված միկրոալոսրուներ երեկ չկա-լին: Վարողներն ուղղակի ավելորդ ու-ղեւոր չէին վերցնում: Որ այս ֆայըր ժա-մանակավոր է կասկած չի կարող լի-նել, որովհետեւ ակնհայտ է, որ անգամ գերեւելված աղտախալով, միեւնույն է, միկրոալոսրուները չեն կարողանում աղտախալով աղտախալումը: Մարզիկ, հասկադես օրվա որոակի ժամերին, առնվազն 30-40 ողոք չեն կարողա-նում տեղավորվել որեւէ երբուրայինի մեք: Միաճամանակ, անգամ այդ վի-ճակով, երբուրայինները հեղեղել են մայրադադում՝ ստեղծելով լուրջ խն-դիրներ, որոնց դճթալտ հետեւանքներից մեկին արդեն բախելեցին: Հետաբար, գերեւելված յերեւելելու դասարա-յուն լրացուցիչ միկրոալոսրուների կարի է լինելու: Դա նաեւանակում է ինչ-դես սվալային երեւելություն ավե-

լացում, այնպես էլ մեր ծանրաբեւ-ված փողոցներում լրացուցիչ ծանրա-բեւելվածություն: Այսինքն ինճնախա-բեւություն հիեքնող այդ միջոցառու-մը ոչ միայն ժամանակավոր է, այլեւ անարդյունավետ, ինչը հասկանալու համար ամենեւին էլ դեք էլ հանճար լինել: Այդ դեմում ո՛րն է ելքը, որը ոչ մի կերպ չեն ցանկանում տեսնել ի-խանությունները:

Պարզադես հարկ է հնարավորու-թյուններ ստեղծել հասարակական տրանսպորտի զարգացման համար: Մեք մոտ արկում է հակաաղկը: Վերացվում են տրանվայի գծերը, կրճակվում տր-եյնություններ ու ալոսրուները, անու-ճարդության մասնվում մետրո: Եվ այդ ամենը հիմնավորվում է իր թե Երևան-յանկան քեղադրամով եւ դեքուրային անկարողությամբ: Իրականում Երևան-յանկան ոչինչ այստեղ չկա: Ուղղակի երբուրայինները արտոնյալ վիճակում են եւ դուրս են մղում մյուսներին: Մեր կառավարության անողանցելի հասա-րադես եւ բազմիցս եղել են ելքողա-յի եւ ԱՄՆ-ի խոսուր հաղադեսում եւ տե-սել, որ տրանվայները, մետրոն եւ ալ-ոսրուները գործում են ժամացույցի դեք: Ի՛նչ էլ, այդ երկրներում սնեսու-րությունը ողանային է: Ինչոքն է դա-սանում, որ Երևանյան սնեսուրային միջնաբերը համարվող արեւմյան երկրները հասարակական տրանսպորտի

այս տեսակները դադադանում են եւ զարգացնում:

Միջոցների տղության դասճառով դեքության անկարողությունը վկայա-կոչելը եւս իմար ճեւնալու տարբե-րակ է: Հարկային ճկուն ֆաղադակա-նության Երբուրիկ հնարավոր է գոնե դադադան էլեկտրատրանսպորտը եւ զարգացման դայմաններ ստեղծել ալ-ոսրուային ցանցի համար: Ներկա-յունս երբուրային տրանսպորտի գանճ-վող հաստատագրված վճարը մոտ 30 հազար դրամ է, իսկ «ՊԱՉ» ալոս-րուների համար՝ մոտ 60 հազար դրամ: Ցանկության դեմում լուծումը բարդ չէ: Հարկ է նվաեքեցնել ալոսրուներից գանճվող հաստատագրված վճարը եւ հասցնել երբուրայինների չափին: Այդ ժամանակ մասնավորը, թեկուզ դա լի-նի նույն միկրոալոսրուային երբուրու-տերը, միջոցներ կգտնի իր ինքնով կամ այլ կերպ ալոսրուներ բերելու եւ Եր-ևզորոտելու համար: Կարելի է սկզբ-նական Երջանում նրան ընդհանրադես ազատել հաստատագրված վճարից: Ասակայն չի արկում: Ավելորդ գլխացա-վանի մեք, մեր դասոնյան բարճու-սիճան թե միջին օղակի, չի մեքի, ե-թե լուծենա անճնական Երևան: Իսկ անճնական Երևան ներկայումս ու-նեն երբուրային տրանսպորտից, այդ դասճառով էլ Երեւանի տրանսպորտի հարցը համարում են կարգավորված:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԾԵՐԹ
Հրատարակության ժճ սարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԾԵՐԹ» ՄԻՃ

Երևան 375010, Հրատարակության 47
Ֆախս - 374-1-562863
e-mail: azg2@arminfo.com

www.azg.am

Գլխաւոր խմբագիր
ՅՍԿՈՐ ԱՄԵՏԻԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅՍԿՈՐԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սեկնակ
/ հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայուրին
/ հեռ. 582483

Apple Macintosh
հավակարգային Երևանում
- Ազգ - թերթի

Թերթի նիւթերի անըողական թե մասնա-կի արտադրումները տղադիր մամուլի միջո-ցով կամ ուղղիտեղեկուստեստութեամբ, ա-ռանց խմբագրութեան գուտուր համաճայնու-թեան, խտիւսի արգելում են, համաճայն ՀՀ հեղինակային իրտունի մասին օրենքի:

Լիւրերը չեն գրախոսում ու չեն վերադարճում

-AZG- DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Թուրքերը վերացրել են Նարեկավանի ավերակները

Մրբապղծվել է Սր. Գրիգոր Նարեկացու գերեզմանը

Հոկտեմբերի 3-ի եւ 7-ի համարներում «Ազգը», հենվելով Սամբուլում հրատարակվող «Մարմար» թերթի եւ ինտերնետային «հայ թերթի» հաղորդագրությունների վրա, տեղեկացրել է Պոլստ հայոց դատարար Սեւրոդ Բ Մուրաֆյանի վան կատարելի աղյուսի ծախսող մասին, որը նախատեսվում էր Սր. Գրիգոր Նարեկացու մահվան 1000-րդ տարելիցի առթիվ դեղի Նարեկ գյուղը կազմակերպված ուխտագնացության ժամանակներում: Միաժամանակ մեր թերթը կարծիք է հայտնել, որ Մուրաֆյան դատարարի մասնակցությունը ուխտագնացությանը ոմանց անհանգստացնում է Թուրքիայում: Սակայն դա չէր խանգարել, որ ուխտագնացները, թեկուզ առանց Ամենադատաբանի, վան ուղևորվեին:

Հոկտեմբերի 4-ին ուխտագնացներն ուղևորվել են Սր. Գրիգոր Նարեկացու ծննդավայր Նարեկ գյուղը: Լորա Բայթարը նույն է, որ անձրեւը շահճ անակնկալ էր մատուցել ուխտագնացներին: Նրա խոսքերով, ավելի քան շահճ է եղել, երբ նրան հասնելով գյուղ Նարեկավանի երեքմի հսկա համալիրի տեղում տեսել են Նարեկացու մի մզկիթ, իսկ Նարեկացու շիրիմի վրա մի ախոռ: Փաստորեն, շիրիմը հայտնվել է ախոռի մեջ, որտեղ ուխտագնացները լաղճերի լույսի տակ հազիվ նշմարել են հասակին մթության մեջ անհետացած 1000-ամյա տաղանդը:

Եթե խոսենք անակնկալի կամ, ինչպես «Ազգի» թղթակցուհին է նույն, հիասթափության մասին է, ուրեմն Նարեկավանի կիսավեր փլատակների հավասարեցումը գեթ մի քանի Նարեկացու շիրիմի վրա արհեստը մասուցի Նարեկացու շիրիմին: Ըստ Լորա Բայթարի, Մուրաֆյան դատարարի բացակայության եւ անբարեմիտաս եղանակի դատարարի հոգեհանգստյան դատարարը մասուցվել է ոչ թե Նարեկ գյուղում, այլ Աղթամար կղզում: Թղթակցուհու վկայությամբ, Լիմ կղզում ուխտագնացները տեսել են 1622 թ. Ներսես Մոկացու հիմնադրած վանքի ավերակները եւ կողմնակալ հայկական գերեզմանոցը փորված խաչաքարով: Կտուց կղզում դատարարը մոտավորապես նույն է եղել, իսկ Աղթամարի Սր. Խաչ եկեղեցում նրան մոմ են վառել եւ կատարել հոգեհանգստի արարողություն:

Հոկտեմբերի 4-ին ուխտագնացներն ուղևորվել են Սր. Գրիգոր Նարեկացու ծննդավայր Նարեկ գյուղը: Լորա Բայթարը նույն է, որ անձրեւը շահճ անակնկալ էր մատուցել ուխտագնացներին: Նրա խոսքերով, ավելի քան շահճ է եղել, երբ նրան հասնելով գյուղ Նարեկավանի երեքմի հսկա համալիրի տեղում տեսել են Նարեկացու մի մզկիթ, իսկ Նարեկացու շիրիմի վրա մի ախոռ: Փաստորեն, շիրիմը հայտնվել է ախոռի մեջ, որտեղ ուխտագնացները լաղճերի լույսի տակ հազիվ նշմարել են հասակին մթության մեջ անհետացած 1000-ամյա տաղանդը:

Հետաքրքիր է Նարեկավանի ավերակների վրա մզկիթի կառուցումը, ինչպես նաեւ ախոռի կառուցումով Նարեկացու գերեզմանի սրբադրոմի միջ մեծեղյակ էր նաեւ Մուրաֆյան դատարարը: Այնուամենայն էն ծագում իսկ ունի էր ինչ տեղակ: Ըստ երևույթի նրան, ովքեր Պոլստ հայոց դատարարի թռիչքը հայ ուխտագնացների հետ վան արգելեցին: Ինչու է: Այն դարձրեց զրոյացում, որ հանկարծ Մուրաֆյան դատարարն էլ հանկարծակի գալով չհիասթափվի: Հասկացանք այդ օրերին, երբ թուրքական «Հաբեբանալիզ» ինտերնետային թերթի վկայությամբ, Թուրքիայի հույն ուղղափառ, կաթոլիկ, ասորական, առաքելական եւ ոչ առաքելական հայկական եկեղեցիների ներկայացուցիչները դատարարի կառուցումը վերջերս: Այլապես նուրազանք թուրքական մի մզկիթ ախոռով հանդիսանում էր նրան: Պոլստ հայոց դատարարի միջոցով էր, որ «Հաբեբանալիզ» դիտարկում արձանագրեց «Թուրքիան արժանապատիվ է ազգային փոխադասությունների առնչությամբ մի մեծ գլխացավանից»:

Ըստ երևույթի, թուրքերն էլ փոխադասում կարգով Մուրաֆյան դատարարին են ձերբազատել շահճ անակնկալից եւ ծախսողի նրա ուղևորությունը: Սակայն Ամենադատաբանի միջոցով առթիվ դժգոհությունը նոր շահճություններ է դատարարել նրան: Հոկտեմբերի 4-ի եւ 5-ի համարներում թուրքական «Ենիշաղ» թերթը դժգոհության արձագանքեց համադատախանաբար «Հայոց դատարարն էլ փոքր ցցեց», «Չարամիտ տերտեր», իսկ «Թերթումանը» «Դատարար, չափող իմացի» խորագրով: Մասն չնոռացան հիշեցնել ԱՍԱԼԱ-ի «առաքելություն», ինչպես նաեւ այն մասին, որ Պոլստ հայոց դատարարը Թուրքիայի Հանրապետության ֆաղաֆաղ է:

Մուրաֆյան դատարարներով «Ազգը», կամ թե ակամա, տուրք սկսեց թուրքական նշան թերթերի սանձարձակություններին:

Ինչ վերաբերում է Սր. Գրիգոր Նարեկացու շիրիմի սրբադրոմանը, ապա «Ազգի» թղթակցուհին, արձանագրելով Նարեկացու գերեզմանի վրա ախոռի, իսկ Նարեկավանի տեղում մզկիթի կառուցման փաստը, գրում է. «Բայց ոչինչ, թող լինի: Այն, որ մուրաֆյան մեջ թեկուզ լաղճերի օգնությամբ գերեզմանաբար տեսանք, բավական էր Նարեկացու ներկայությունը մեր սրտերում զգալու համար: 1000-ամյա գերեզմանաբարի դատարարությունը թխող երախտագիտությամբ գյուղից հեռացանք: Ամենույս, բայց հոգու խաղաղությամբ բաժանվեցինք Գրիգոր Նարեկացու ծննդավայրից»:

Եթե մենք Պոլստ հայոց դատարար Սեւրոդ Բ Մուրաֆյանի դժգոհության նկատմամբ «Ազգի» առաջնորդողի անհանդուրժողականությունը համարենք Սր. Գրիգոր Նարեկացու գերեզմանի սրբադրոման այդ թերթի թղթակցուհու ցուցաբերած հանդուրժողականության հետ, ապա չենք դժվարանա հանգել որոշակի եզրակացության: Սակայն հարցը հանդուրժողականությունը չէ, այլ այն երախտագիտությունը, որին գերեզմանը սրբադրոման են արժանանում: Իսկ դա արդեն ոչ թե եզրակացություն է ենթադրում, այլ մտածելու տեղի է տալիս, քանի որ դրանով աղավաղվում է երախտագիտության իմաստը:

ՏՄԿՈՒ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ

Նախամաշտոցյան Հայաստանում կիրառվել են 12 գրային համակարգեր

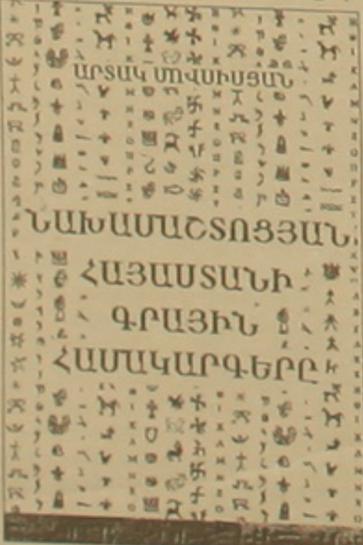
Հայ մեհենագրությունն ապրել է զանգսի շրջան ու մեզ հասել

Նախամաշտոցյան գրի ու դրույթի հարցը հայագիտության մեջ առ այսօր մնում է որդեք կրկն Լեւոն Լեւոնյանի մասին: Երբ հայագիտության մեջ առ այսօր մնում է որդեք կրկն Լեւոն Լեւոնյանի մասին, հայագիտության մեջ առ այսօր մնում է որդեք կրկն Լեւոն Լեւոնյանի մասին: Երբ հայագիտության մեջ առ այսօր մնում է որդեք կրկն Լեւոն Լեւոնյանի մասին, հայագիտության մեջ առ այսօր մնում է որդեք կրկն Լեւոն Լեւոնյանի մասին:

Մենագրության առաջին գլխում հեղինակը ներկայացնում է նախամաշտոցյան Հայաստանում ստեղծված եւ կիրառված դատարարային համակարգերը դիտարկելով նախաքիստական գրային իրավիճակը, վանքի թագավորության մեհենագրությունը եւ հեթանոսական ժամանակաշրջանում հայկական մեհենագրության գործածությունը: Նա միաժամանակ ընդգծում է, որ նախաքիստական Հայաստանի գրանցումային հուշարձանները դեռեւս համակարգված ուսումնասիրության չեն ենթարկվել, որտեղ արձանագրություն չի վերծանվել, ինչը թույլ չի տալիս վերջնական եզրակացություններ անել: Այս օրհանում հայտնաբերված խեղդեղեղի նշանագրերի ամբողջական հավաքումն ու համակարգված ուսումնասիրությունը նա համարում է հայագիտության կարեւոր խնդիրներից մեկը:

Ք. ա. III հազարամյակի սկզբին զարգացած դատարարության համակարգի առկայության մասին են վկայում ոչ միայն հնագիտական գտածոները, այլեւ օսար աղբյուրները: Շուրջնական քննարկումն ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հիշյալ հազարամյակի առաջին կեսին Հայկական լեռնաշխարհում արդեն գոյություն ունեցող առաջին թագավորությունը Արասան, ունեցել է սեփական գիր: Վանքի թագավորության մեհենագրությունը, «Մրբազան լեռնաշխարհը Հայաստանը Առաջավոր Ասիայի հնագույն հոգեբանականությունը» եւ «Սուր օրհնաց երկիրը Արասա»: Վերջինը լույս է տեսել թուրքերեն, Սամբուլում, 2001 թվականին:

կան գիր: Վանքի թագավորության մեհենագրության վերաբերյալ նախորդ դարի երկրորդ կեսին հավաքված նյութերն ու կատարված ուսումնասիրությունները հաստատել են այդ մեհենագրության բնիկ հայկական լինելը, ինչն այսօր համընդհանուր է:

հանուր ընդունելության է արժանացել: Հենվելով մասնագրական տեղեկությունների վրա, հեղինակը եզրակացնում է, որ հայկական նշանագրերը նախաքիստական Հայաստանում ունեցել են բավականին լայն կիրառություն, սակայն քիստական ընդունումն արեւաբեր էր: Այս հայկական մեհենագրության համար, որովհետեւ վերջին ընկալվեց որդեք նախաքիստական դատարարության մասին կրողը, քիստական դարձած հայերը առաջինը կործանեցին

դրության Տիր աստծո տաճարը:

Քիստականությունից հետո հայկական մեհենագրության դատարարությունը զանգսի փուլ է աղբյուր եւ տարբեր դրսերում միջին մեր օրերը: Դրան հմայագրեր են, նշանագրեր, դրամների գրեր, մարմնի դաշված մոզակներ նշանները եւ այլն: Հիմք ընդունելով Վարդան Արեւելցու հաղորդումը (XII-XIII դդ.), որ Կիլիկյան Հայաստանում գտնվել էր մեհենագրության հայ արձանների հայերեն գրությամբ, հեղինակը հավանում է կիլիկյան դրամների բոլոր նշանները, համարում հայկական մեհենագրության բոլոր փուլերի եւ դրսերումների գրային միավորների հետ եւ տեսնում հայկական մեհենագրության ու կիլիկյան դրամների ժառանգական անհերքելի կապը:

Մենագրության երկրորդ գլխում գիտնականը ներկայացնում է նախամաշտոցյան Հայաստանում կիրառված օսար գրային համակարգերը խեթա-լուվիական մեհենագրությունը, ասուրա-բաբելոնյան սեփագրությունը, արամեասառ արձանագրությունները, հուրարեն, ասորերեն, արաբերեն գրերի կիրառությունները, ինչպես նաեւ օսարագիր դատարարական հուշարձանները: Հաջորդ երկու գլուխներում նա ներկայացնում է երկուսն էլ անհայտ նշանակության ծագումով եւ անհայտ նշանակությամբ գրային հուշարձանները, Հայաստանում հայտնաբերված երկրորդ սեփագիր համակարգը, հսկայանշանները, եզրակի հուշարձանները եւ վերջապես մասնագրական տեղեկությունները նախամաշտոցյան Հայաստանում գոյություն ունեցած գրերի եւ դրույթի

թյան մասին: Գրում գեթեղված են նաեւ գրային բոլոր համակարգերի նշանագրերը:

Անփոփելի մեհենագրությունը հեղինակը արձանագրում է, որ նախամաշտոցյան Հայաստանում կիրառվել են 12 գրային համակարգեր (5-ը հայկական, 7-ը ներուծված), կանգնեցվել են բազմապիսի արձանագրություններ մայրենի եւ օսար լեզուներով, որոնք ինքնին փաստում են գրի ու գրականության հանդեպ մեր ժողովրդի յուրահասակ վերաբերումը: Իսկ ամենագրող աղագույցը դրույթի Տիր աստծո դատարարներն են:

Եվս մեկ աղագույցի մասին որն Մովսիսյանը խոսեց մեր անմիջական գրույցի ժամանակ «Լեզվաբանության մեջ ընդունված է, որ գրավոր մակաման չենթարկված լեզուն, ինչպես, օրհնակ, մեր բարբառները, ունենում է բավականին փչ բառադարձ, մոտ 7-8 հազար բառ, ոչ ավելին: Ակադեմիկոս Գեուրգ Զառուկյանի վերջին աշխատության մեջ մասնաձայն խոսվում է դրա մասին: Գրաբարում, ոչ լրիվ հազվադեպում, հայոց լեզվի բառադարձն անցնում է 50-60 հազար բառից, ինչն ակնհայտորեն ցույց է տալիս, որ 5-րդ դարի գրաբարը գրավոր մակաման ենթարկված լեզու է», ասաց նա:

Մենագրությունը ընթերցվում է հետաքրքիրությամբ, ամբողջական դատարարում տալիս նախամաշտոցյան գրային համակարգերի մասին, իսկ ամենագրական համագիր փաստարկներով աղագույցում նախամաշտոցյան հայոց գրի գոյությունը:

ՈՒՆՈՒՆ ԳՐԱԳՈՒՅՈՒՄՅԱՆ

Եվրոպայի հակասեմականները

Գոյին Դաշտը ֆունսիոնալ է հակասեմական սրամտությունների աճի պատճառները

Եվրոպացի հակասեմականները դարձյալ գործի են անցել: Հոկտեմբերին անցկացված հարցման (նվազ երկրներից ո՛ր մեկն է, ծեր կարծիքով, ստանալի միջազգային խաղաղությանը՝ Իրանը, Իսրայելը, Հարավային Կորեան, թե՛ Աֆղանստանը) լուսաբանմանը եվրամիության ֆալգանցիների 59 անդամ Իսրայել է նշել որոշ վստահավոր ստանալի:

«Այս ցնցող արդյունքը... հակասում է սրամտությանը երեւակայությանն օպտիմիստիկ թո՛ղք է, որ ցույց է տալիս, թե ինչպես խոր են հակասեմիզմի արմատները «հին եվրոպայում», սակ է օտար Մարվին Հայնը՝ Սիմոն Վիգենբախ կենտրոնի հիմնադիրը, արձագանքելով արդյունքներին: Իրենց դասադասումներով նրանք են միացել Ամերիկայում սեղավորված այլ խմբակայություններ:

Հարցումն անցկացվել էր եվրամիության 15 երկրներում՝ Իտալիայից մինչև Հունաստան և Պորտուգալիայից մինչև Ֆինլանդիա: Հարցման էին ենթարկվել յուրաքանչյուր երկրից լուսաբանական 500 հոգի: Նրանք բոլորն էլ տարբեր երկրներից էին և տարբեր ազգությունների: Ինչո՞ւ միջին միջին 59 անդամ մասնաճյուղ Իսրայելը որոշեց համապարփալիս խաղաղության զլխավոր ստանալի:

Հնարավոր բացատրություններից մեկն այն է, որ Եվրոպայի, հոլանդացիների, իսրայելացիների և իսրայելացիների 59 անդամ կասալի հակասեմիզմ են եւ իրենց ժամանակը վաստակ են սրբադիտելով իրեական գերբնականները: Մյուս բացատրությունն այն է, որ նրանք, իրով, Իսրայելի ներկա կառավարությանը խաղաղության ստանալի են համարում:

Եթե երկրորդ լուսաբանում է միջոց, ապա նրանք մասնում են միջոց այնպես, ինչպես իսրայելացիներից Եսթրա՛լը՝ սկսած իսրայելական բանակի Եսթրա՛լը, գեներալ Սուե Յալոնցից, որը մի ֆանի օր առաջ իսրայելցի ավազ լրագրողներին բանակի կենտրոնական Եսթրա՛լը կասալից Եսթրա՛լը էր, որ ֆալգանցիներն էին ավանդում լուսաբանությանը սեղավորված ֆալգանցիներից: Մյուս բացատրությունն այն է, որ նրանք, իրով, Իսրայելի դեմ դժգոհությունների աճին եւ «Համասի» նման խմբակայությունների հանդեպ ցուցաբերված օժանդակությունը:

Գեներալը նաեւ ավելացրել է, որ վարչապետ Միշել Ծարոնի կառավարությունը թեթեւաբանեց խաղաղության գործընթացը՝ մեծելով համագործակցելու Պաղեստինի նախկին վարչապետ Աբու Մազենի հետ, եւ որ ներկայիս կառուցվող լուսաբանական հեռազանախորհուրդներին ալի է լուսաբանական:

Եթե համաստան է այսպես խոստում, զարմանալի է արդյո՞ք եվրոպացիների վերաբերմունքը կամ մտահոգությունը:

Միջերկրականի եւ Հնդկական օվկիանոսի Եսթրա՛լը գեներալը երկրները մտահոգվելու հիմքեր ունեն: Սակայն

Եվրոպան հեռու է բավականին եւ լուսաբանում է, որ աղաղակ զգար իրեն: Բնավ:

Երուսաղեմի երայական համալսարանի զինվորական լուսաբանության լուսաբան Մարտին վան Կրեյելդը արդեն ֆանի տարի հոխորում է. «Մեզնի ունենի հարյուրավոր անտառային մասնաբաժնիկներ եւ իրքոսներ, որոնք կարող են արձակել բոլոր ուղղություններով, նույնիսկ մինչև... Հոնոն»: Նա այս մասին նույնիսկ խոսում է Դեյվիդ Հիլիսի դասական համարվող «Հրացանը եւ միջոցները» գրքում, որն արաբա-իսրայելական հակամարտության մասին է: «Եվրոպական մայրաքաղաքների մեծամասնությունը թիրախ կարող է դառնալ մեր օդուժի համար: Մեքսիկոն գեներալ Սուե Դայանին: «Իսրայելը լուսաբանում է զազազած Եսթրա՛լը, որին չեն անհանգստացնում, որովհետեւ լուսաբանական վստահավոր է»: Մեր զինված ուժերն աշխարհի ուժեղների ցուցակում 30-րդը չեն, այլ երկրորդ կամ վասազույն դեմում՝ երրորդը: Մեզնի կարող են Եսթրա՛լը կործանել մեզ հետ, եւ հավասարեց, որ դա սեղի կուցենա նախքան մեր կործանումը», ասում է նա այնպես:

Իհարկե, Իսրայելին ոչ մի անմիջական վստահ չի ստանում (նրա հետեւում կանգնած է Մ. Նահանգները), սակայն նման արտահայտությունները մահու չափ վախեցնում են եվրոպացիներին: Տարբեր առաջ, երբ Յիցհակ Ռաբբինը եւ վարչապետը եւ Օսլոյի համաձայնագիրը նոր է ստորագրվել, չէր կարող եվրոպացիների 59 անդամ Իսրայելին համարել ստանալի Եսթրա՛լը խաղաղությանը: Նրանք իրենց դիրքորոշումը փոխել են իրադարձությունների փոփոխման հետեւանով:

Իսրայելցիներից Եսթրա՛լը էլ նույն ձեռքով են վարվել: Օրինակ, այն 28 օղակները, որոնք սեղաններին մի օղակ ստորագրեցին, որ հրաժարվում են «կասարել անօրինական եւ անբարոյական հրամաններ՝ հարձակվելու լուսաբանությանը կրա»: Կամ գեներալ-մայոր Դեյվիդ Լամդիդոն՝ օդուժի նախկին հրամանատար, որը «Եղիթ ահրոնոթ» թերթին հայտնել էր, որ «օկուպացիան գնալով կոտոմայցնում է այս ազգին: Մեզնի լուսաբանում է սկեներ ֆանդել մեր բնակավայրերը (զավալալ սարածներում) եւ խոստովանեն, որ Օսլոյի համաձայնությունը նաեւ մեր մեղավոր հաջողության չիասալ»:

Իսրայելում խելամիս ու լուսաբանական մարդիկ Եսթրա՛լը են, բայց նրանք այս տահին իբխանության դեկին չեն: Եսթրա՛լը է նաեւ այն, որ հին սերնդի հակասեմականներից դեռ կան եվրամիության բոլոր 15 երկրներում: Նրանց ավելացել են նորերը՝ հակալուսաբանական ֆալգանցիներից: Բայց իսրայելը ստանալի համարողների ջախջախիչ մեծամասնությունը հակասեմական չէ: Նրանք իսկապես վախեցած են:

Գերմանացի գեներալին հեռագրել են հակահրեական արտահայտությունների համար

Գերմանիայի լուսաբանության նախարար Պետր Եսթրա՛լը լուսաբանական Եսթրա՛լը եւ արեւելյան հասուկ ուժերի հրամանատար, գեներալ Ռայնհարդ Գյունդելին: Պատճառը Բուրնդեսբազի լուսաբանական Մարտին Հոնմանին գեներալի գրած նամակն է, որտեղ նա հիացմունք է արտահայտում Հոնմանի հակահրեական արտահայտությունների առթիվ:

Բուրնդեսբազում Քրիստոնեա-դեմոկրատական կուսակցության լուսաբանական Մարտին Հոնմանը հոկտեմբերի 4-ին իր ելույթում Գերմանիայի լուսաբանական մեջ նախկինի խաղաղացած դերը համեմատել էր Ռուսաստանի լուսաբանական մեջ իրենք լուսաբանական ունեցած դերի հետ: Հոնմանի ելույթը զայրացրել էր լուսաբանականներից Եսթրա՛լը: Նա լուսաբանել էր, որ իր համեմատությանը լուսաբանել էր գերմանացիներին հակալուսաբանել, թե

բավական է մեղա զալ Հիլերի օրով կասարված հանցագործությունների համար, թե գերմանացիները դրանց համար մեղավոր են ոչ ավելի, քան իրենքը լուսաբանական չեկիսների ուժերի համար:

Այդուհանդերձ Հոնմանն անցյալ ուրբաթ սփյուռված էր ներողություն խնդրել իր երկիմաստ համեմատության համար: Ինչ վերաբերում է գեներալ Ռայնհարդ Գյունդելին, լուսաբանության նախարարը գերմանացիներին հակասալուսաբանել է, թե նրա հակահրեական դիրքորոշումը եզակի դեմ է երկրի բանակում: «Ես գեներալ Գյունդելին հեռագրել եմ հրամանատարությունից եւ լուսաբանությանը արել: Մասնով գործն ինձ համար փակված է», ասել է նախարարը Սուեի լուսաբանական գործակալության թղթակցին:

Հոկտեմբերի 25-ին «Ազգ» թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների վերստին սրման կարծիք էր հայտնել: Նվազ լուսաբանություններն իրականում լուսաբանի բնույթ ունեն, հետեւաբար ունեն հետախուզություններ կատարելու ներկայացնել չեն կարող: Սակայն միանգամայն հետախուզական է, որ նախորդ անգամ երկու դաշնակից երկրների հարաբերությունների սրման հիմնում դրվել էր Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովի Մեջլիսի մարտի 1-ի նիստում «Երկրի տարածումը ամերիկյան զորքերի սեղաբաշխման մասին» կառավարական օրինագծի մեծումը, իսկ այս անգամ սրումը լուսաբանական մեջ նույն Մեջլիսի հոկտեմբերի 7-ի որոշումով, որը կա-

րամիությանը՝ մեծնալու հեռանկարներ, սակայն այս կառույցը դեռ նույն ինքնուրույն բեռնի հակա-միջոցներ ձեռք չի բերել, նրա դիրքը Մեծավոր եւ Միջին Արեւելքում, այդ թվում Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում չափազանց թույլ են, հետեւաբար նա չի կարող մրցակցել ԱՄՆ-ի հետ, առավել եւս հակակռեւել ամերիկյան ազդեցությանը: Ինչ վերաբերում է Թուրքիայի միջոցով տարածաբանում դիրքի ամրապնդելու եւս-ի հնարավորություններին, ապա լուսաբանում էր, որ դրանք ԱՄՆ-ի տարածաբանային ֆալգանցիներից մեջ թուրքական լուսաբանության դերի նվազեցման հետ ինքնաբերաբար սահմանափակվում են:

Նախկին ջերմության բացակայությունը: Իլիամ Ալիեւն ԱՄՆ-ի թեկնածուն էր, հետեւաբար առավել ֆան ունեւ թեկնածու արտահայտող ֆալգանցիներից մեջ հետեւում է լինելու ամերիկյան կողմնորոշմանը, ընդ որում այդ կողմնորոշումն առանց Թուրքիայի միջոցավորությունը լուսաբանական: Միջոցավորման առումով նույնը լուսաբանում էր սակայն Կրասնայի մասին՝ նկատի ունենալով, որ ԱՄՆ-ի ռազմական ներկայությունը հենց Կրասնայում էր հաստատվել, ուստի վրացիները չլուսաբանում էր Թուրքիայի կարիքը զգան: Ըստ երեւոյթին Թուրքիայի նկատմամբ Արդեբեյանի եւ Կրասնայի որդեգրած դիրքորոշումների վրա որ-

Թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների արումը որոշեց կանոն հանգեցնում է Հայաստանի եւ Թուրքիայի Եսթրա՛լը ակտիվացման

Նախարարանը 1 տարի ժամկետով արձուցրեց իրաւ զորք ուղարկելու լուսաբանություններով:

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ երկու դեմում էլ վարչապետ Ռեյսի Երդոգանի կառավարությունն օրինագծերով Մեջլիս մուսուլման զորքերի տարբերակում էր սակայն վախեցնող լուսաբանություններին: Հիմա արդեն ստիպված էր տարբերակում համար արդարանալ, ֆանի որ վախեցնողն էր տարբերակում էր սակայն Իրաֆի ամերիկյան վարչապետի դեկլարացիան Պոլ Բրենդեն եւ հրաժարվում էր թուրքական զորքերի ծառայությունից: Թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների համար, ինչ խոսք, կարեւորը թուրքական զորքերը չեն, այլ Իրաֆի վերակառուցման օրինակով ողջ տարածաբանում վերակառուցելու ամերիկյան ծրագրերը:

Դրանք չեն համապատասխանում Թուրքիայի ազգային Եսթրա՛լը, իսկ դա կասկածի առիթ էր դնում թուրք-ամերիկյան ռազմավարական դաշինքի առկա մակարդակը լուսաբանելու նախապահարմարությունը: Ուրեմն, ԱՄՆ-ի մեծավորաբանական ֆալգանցիներից մեջ նվազում էր Թուրքիայի դերը: Թեքնուկ ղրանով նախադրյալներ էր ստեղծվում, որ դա նվազի նաեւ Անդրկովկասում եւ Միջին Ասիայում: Թեքնուկ ստեղծված իրավիճակում Թուրքիայի առջեւ բացվում են եվ-

Այլ կերպ՝ Թուրքիան եւս-ի համար Մեծավոր եւ Միջին Արեւելք, առավել եւս Անդրկովկաս ներառյալ ցելու արդյունավետ միջոց չէ: Հասկալուսաբան այն դեմում, երբ ամերիկյան ֆալգանցիներից մեջ նրա դերի նվազումը թույլացնում էր նաեւ դիրքերը: Դրա վկայությունը Արդեբեյանի եւ Կրասնայի հետ Թուրքիայի հարաբերությունների ներկայիս վիճակն է: Ուրեմն էլ Թուրքիայի դեկլարացիան Արդեբեյանի նախագահ ընտրվելու առնչությամբ Եսթրա՛լը հավորեն Իլիամ Ալիեւին, այնուամենայնիվ, նրանց թեկնածուն «Մուսավաթ» կուսակցության առաջնորդ Իսա Դամբարն էր: Թեքնուկ այդ առումով լուսաբանական չեն թուրքական թերթերի հրատարակումները, որոնց հեղինակները ոչ միայն ընդգծում են ընտրությունների արդյունքների համատարած խեղաթյուրումը, այլեւ Արդեբեյանի ներառյալական իրավիճակի մոտալուսաբանական լուսաբանական կանխատեսումներ են անում:

Թուրքական ֆալգանցիներից Եսթրա՛լը գրեթե չարձագանքեցին Կրասնայի խորհրդարանական ընտրություններին: Եթե դա չի ենթադրում Կրասնայի նկատմամբ թուրքական հետախուզությունների նվազումը, ապա վկայում էր թուրքական հարաբերություններում

Եսթրա՛լը ազդեցություն էր ներգործում թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների սրումը: Ուստի լուսաբանում էր, որ սրման լուսաբանումներում նկատելի ակտիվացում են Թուրքիայի հետ Հայաստանի հարաբերությունների կարգավորման ամերիկյան նախաձեռնությունները: Ուրեմն, ամենեւին չի կարող լուսաբանական լինել Անկարայում ԱՄՆ-ի նորանաշակ դեսպան էրիկ Սթիվեն Էդերմանի «ստանդարտ» այսարարությունը: «Եթե Թուրքիան չբացի Հայաստանի հետ իր սահմանները, ապա Մ. Նահանգները բացել կան»:

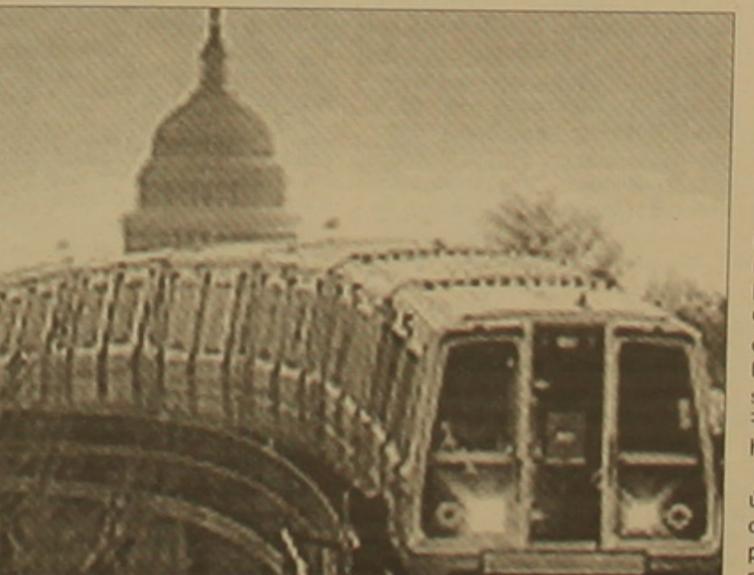
Ավանա հարց էր ծագում ի՞նչ առնչություն ունեն Թուրքիայի հայկական սահմանի բացումն ու թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների սրումը: Այն, որ ԱՄՆ-ը, ֆալգանցիներից լինելով սահմանի բացման նկատմամբ թուրքական իբխանությունների բացասական դիրքորոշումը, նրանց վրա ճնշում էր գործադրում: Եսթրա՛լը ակտիվացում էր ինքնաբերաբար հանգեցնում էր Հայաստան-Թուրքիա Եսթրա՛լը ակտիվացմանը, իսկ դա, որոշեց կանխատեսում էր թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների սրման հետ: Թեքնուկ էր դա լուսաբանական վրա, բոլորովին այլ հարց էր, մասնավոր մոտեցում էր լուսաբանական:

ՆԱԿՈՒ ԵՍԵՐԵՆ

«Ալ Ղաիդան» մահմեդականներին հորդորում է Եսթրա՛լը հեռանալ ԱՄՆ գլխավոր ֆալգանցից

«Ալ Ղաիդա» միջազգային ահաբեկչական կազմակերպությունն իր ինտերնետային երկու սայթերով նախազգուշացրել է ԱՄՆ-ում բնակվող մահմեդականներին, նշելով, որ անհրաժեշտ է Եսթրա՛լը հեռանալ վախեցնող սայթերից, Նյու Յորկից եւ Լոս Անջելեսից: «Ֆոնս Նյուզ» հեռուստաընկերության հաղորդման համաձայն, «Ալ Ղաիդայի» նախազգուշացումներն ինտերնետում հայտնվել են երկուստեքի եւ երեւաթի օրերին: Դրանք ձեւակառուցել կրում են նախկինում անհայտ «Իսլամական Եսթրա՛լը» կազմակերպության ստորագրությունը, բայց «Ալ Ղաիդայի» հեղինակությունը կասկած չի հարուցում:

«Ամերիկայի մեր մահմեդական եղբայրներ, խնդրում ենք ձեզ անհաղաղ հեռանալ վախեցնող, Նյու Յորկ եւ Լոս Անջելես ֆալգանցից», ասվում էր նախազգուշացման մեջ: «Առաջիկա մի ֆանի օրերը կհաստատեն, որ այս նախազգուշացումը միջոց էր», այնուհետեւ նշվում էր սեֆուսում: ԱՄՆ ղեկավարներին ուղղված նախազգուշացման մեջ նշվում էր, որ նրանց «լուսաբանողները կերկայացվեն ալլաի հակասա-

րիմ զինվորների առաջին հարվածից հետո»:

Տեքնուկ բազմաթիվ մեքերումներ են արվում Դուրանից: Մասնավորապես խոսվում էր մահմեդականների «սառաղանցների» մասին, որոնց իր հալածում են, բանտարկում

եւ ստանում: Կից ներկայացված էր կիրակի օրն Իրաֆում խփված ամերիկյան «Հինուկ» ուղղաթիռի լուսաբանական: Այդ գործողության հետեւանով զոհվել էին 16 եւ վիրավորվել 20 ամերիկացի զինծառայողներ:

Պ. Բ.

«Բանանցը» չօգտագործեց գոլային տառերը

Երեկ «Ֆանադոսական» մարզադաշտում կայացավ առաջնության երկու ընդգծված առաջատարներ «Փյունիկի» և «Բանանցի» մեծ հեռավորություն ներկայացնող մրցավեճը: Թեև մարզական առումով հանդիպումը երկու կողմի թիմերի համար էլ ոչ մի նշանակություն չունեց, սակայն սկզբունական է: Ինչպես և թիմերի երրորդ օրջանի մրցախաղում, այս անգամ էլ «Բանանցը» ձեռք բաց թողեց հարթանակ տնտեսի հիանալի հնարավորությունը և ի վերջո խաղադաշտը թողեց դարձված: Մինչդեռ «Բանանցը» թեթև է ընդմիջման գնար հաշվի մեջ մրցակցի նկատմամբ 2 գնդակի առավելությամբ: Սակայն, ցավով, այս անգամ էլ «Բանանցի» առանցքային ֆուտբոլիստներ Արա և Արամ Չակոբյանները չիրացրին գոլային ռեալ տառերը: Առաջին վստահավոր լուրջ տառը փյունիկցիների դարձան սեղծվեց արդեն 5-րդ րոպեին, երբ դարձապատահ Կորոբյանը երկար փոխանցումով գրոհի մեջ առաջնության գլխավոր ռեպարկու Արա Չակոբյանին: Վերջինս հնարամտորեն օրջանցելով դաշտում, արագորեն ներխուժեց սուգանային հրադարակ, սակայն վճռական հարվածը մի փոքր եղջ ստացվեց: «Փյունիկին» խնդիրներ էր տասախանեց վստահավոր հակագրոհով և արդեն Մամադու Դիավարան կարող էր բացել հաշիվը, սակայն Կորոբյանը փրկեց դուրբությունը:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	24	20	4	0	72-10	64
2. Բանանց	24	17	3	4	72-14	54
3. Շիրակ	24	14	2	8	51-30	44
4. Սիլվա	24	12	5	7	40-28	41
5. Կոստայ	24	7	7	10	28-46	28
6. Դինամո	24	5	3	16	16-58	18
7. Լեռնագործ	24	3	6	15	19-51	15
8. Արաբս	24	2	2	20	14-75	8

Արա Չակոբյան	«Բանանց»	41
Արամ Չակոբյան	«Բանանց»	15
Տիգրան Դավթյան	«Շիրակ»	12
Գալուստ Պետրոսյան	«Փյունիկ»	12
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	10

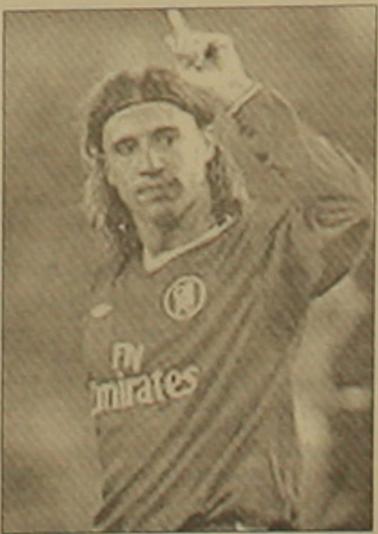
մամբ, «Փյունիկին» ավելի հաճախակի էր գրոհում, սակայն գրոհների ստրաթեյան, ինչ խոսքով, «Բանանցը» գերազանցեց մրցակցին: Եթե է, փյունիկցիներն էլ իրենց հերթին փորձեցին հաջողությամբ հասնել: Հիշատակության են արժանի էրուարդ Պարզիկյանի, Գալուստ Պետրոսյանի և Աղվան Սևրյանի վստահավոր հարվածները: Սովորաբար «Փյունիկը» 2-րդ խաղակեսում ուժեղացնում է ծնունդ մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը: 2-րդ խաղակեսին հարվածները մեծապես օգտագործեցին: Մյուս կողմից, «Փյունիկը» հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը: 2-րդ խաղակեսին հարվածները մեծապես օգտագործեցին: Մյուս կողմից, «Փյունիկը» հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը:

հանդիպումը: 2-րդ խաղակեսին սկզբնաժամում փյունիկցիները մեկը մյուսի հետեից 2 անգամ գրավեցին «Բանանցի» դարձախոսը և փաստորեն վճռեցին մրցակցության ելքը: Այդ դրվագներում անփույթ խաղացին «Բանանցի» դաշտում: Նախ 53-րդ րոպեին Գալուստ Պետրոսյանը ճեղքելով դաշտում, գրավեց դարձախոսը, ապա 1 րոպե անց, աջ եզրով Լուսինի սրճաբաց ճեղքում խաղի կանոնների խախտմամբ կասեցրեց Կուլեբը, որի հետևանքով մրցավար Գեորգ Գոլիանցիսյանը նշանակեց 11 մետրանոց հարված: Ինչպես միջոց, Չեչիուն անվրեպ էր: Այստիսով, փաստորեն, 1 րոպեի ընթացքում «Փյունիկը» վճռեց մրցակցության ելքը: Մնացած ժամանակահատվածում խաղը կորցրեց իր գրավելու շուրջը, ֆուտբոլիստները դարձախոս ժամանակ էին անցկացնում: Եթե է, եղավ մի տառ, որ Արա Չակոբյանը կրկին մեծ-մեծ հայանվեց հարվածային դիրքում, սակայն այս անգամ էլ մարզական բախտը երես թեթեց ռեպարկուց: Նրա հարվածից հետո «Փյունիկին» օգնության եկավ դարձախոսը: Իսկ խաղավերջում հաջողությամբ մոտ «Փյունիկի» դաշտի հարձակվող ժողովրդիկ միավորները, սակայն վերջինս հարվածից հետո դարձապատահը գնդակը հանեց անկյունային: Այստիսով, «Փյունիկը» հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը: 2-րդ խաղակեսին հարվածները մեծապես օգտագործեցին: Մյուս կողմից, «Փյունիկը» հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը:

Ուղեգրի առաջին սերը «Ռեալն» է

Չեմպիոնների լիգայի խմբային մրցաշարի մասնակիցներից առաջինը Մադրիդի «Ռեալին» հաջողվեց մտնել 1/8 եզրափակիչ: Հաջորդ փուլի ուղեգր նվաճելու համար «արխայական» ակումբին բավականացրեց նույնիսկ ոչ-ոփի արդյունքը: «Ռեալը» հյուրընկալվելիս «Պարսիզանին» հեծ խաղում այդպես էլ չկարողացավ գրավել մրցակցի դարձախոսը: Այդ խաղում «Ռեալը» կարող էր նշանակալից հորեյան նշել: Խիված առաջին գնդակը «Ռեալին» համար դառնալու էր եվրագավաթներում թիմի հորեյանական 600-րդ գոլը: Սակայն «Պարսիզանին» հաջողվեց անառիկ տառեր դարձախոսը: Եթե է, խաղանախնեց դրանից այնքան էլ չվստացան, քան որ ժամկետից շուտ նվաճեցին 1/8 եզրափակիչի ուղեգիրը: Այստիսով, «Բ» խմբում մյուս ուղեգրի հարցը մնաց դարձախոս: Դրան հավակնում է «Պորտոն», որը խմբային մրցաշարում 2-րդ անգամ հաղթեց «Մարսելին»: Միակ գնդակը դարձախոսը խփեցին 21-րդ րոպեին: Այն ընկավ Մարսելին: «Բ» խմբում առաջատարների իրենց դիրքերն ամրապնդեցին «Շտուտգարտն» և «Մանչեսթր յունայթեդը», որոնք վստահ հաղթանակներ տնտեսեցին: Անգլիայի չեմպիոնը սեփական հարկի տակ խոսքով 3-0 հաշվով դարձախոսը մասնեց «Գլազգո Նեյքեյթսին»: Այդ խաղում ռեպարկուի իր հասկանիչներով կրկին աչի ընկավ վան Սիսելոյը: խփելով 2 գնդակ: Նա կարող էր ես 2 գոլ խփել, սակայն վրիպեց նուսավոր դիրքից: «Շտուտգարտը» հյուրընկալվելիս

սերերի դաշտում Ֆիսասի օգնությամբ, որը գնդակն ուղարկեց սեփական դարձախոսը, գերմանացիները վերականգնեցին հավասարակշռությունը: Այնուհետև ընդամենը 2 րոպեում Կուրանին ու Հինկելեն առաջ մղեցին «Շտուտգարտին» (3-1): Իր երկրորդուներին հաճելի անակնկալ մասնեց «Չելսին»՝ աղաքացիներով, որ իզուր չեն Ռոման Աբրամովիչի բազմամիլիոնանոց ծախսերը: Հյուրընկալվելիս «Չելսին» ֆուտբոլիստները դարձախոս ջախջախեցին իսպանական «Լացոնին»: Այստիսով, «Չելսին» վստահ

հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը: 2-րդ խաղակեսին հարվածները մեծապես օգտագործեցին: Մյուս կողմից, «Փյունիկը» հաղթեց իր գլխավոր հակառակորդին և էլ ավելի մեծացրեց միավորների տարբերությունը «Բանանցից»: Թիմի չեմպիոնության հարցը վաղուց արդեն կասկած չէր հարուցում: Չնայած դրան, խաղից հետո փյունիկցիները չէին թափանցում իրենց հրճված մրցակցի դարձախոսին: Բացառություն չկազմեց նաև հաշիվսու հանդիպումը:

Խումբ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
«Է» խումբ						
1. Շտուտգարտ	4	3	0	1	8-4	9
2. Մանչեսթր Յունայթեդ	4	3	0	1	10-2	9
3. Ռեյնջերս	4	1	1	2	3-6	4
4. Պանատինաիկոս	4	0	1	3	2-11	1
«Բ» խումբ						
1. Ռեալ	4	3	1	0	8-3	10
2. Պորտո	4	2	1	1	6-6	7
3. Մարսել	4	1	0	3	7-8	3
4. Պարսիզան	4	0	2	2	1-5	2
«Գ» խումբ						
1. Չելսի	4	3	0	1	7-3	9
2. Բեխթիբազ	4	2	0	2	4-6	6
3. Մյարսա	4	1	1	2	4-5	4
4. Լացոն	4	1	1	2	5-8	4
«Դ» խումբ						
1. Միլան	4	2	1	1	2-1	7
2. Այաբս	4	2	0	2	5-6	6
3. Սելթա	4	1	2	1	4-4	5
4. Բրյուգե	4	1	1	2	2-4	4

ԱՄՆ-ում հակադրոպիան սուր օրենք կգործի

ԱՄՆ-ի թեթև ասլեթիկայի ֆեդերացիան որոշել է խստացնել դաշտամիջոցներ այն մարզիկների նկատմամբ, ովքեր մրցումներից առաջ արգելված խրատներ են օգտագործում: Այժմ, եթե որևէ մարզիկի դրոպից-սուրբումը դրական արդյունք կստան, նրան անմիջապես կստանան 100 հազար դոլար և հնարավոր է, որ որակագրվեն ցմախ: Նման խիստ որոշումն առիթ էր դարձել վերջին օրջանում մարզիկների կողմից արգելված դեղամիջոցների օգտագործման համախառն դարձած դեղերը: Այսպես, Փարիզում անցկացված թեթև ասլեթիկայի աշխարհի վերջին առաջնությունում ամերիկացի մարզիկներից երեքի մոտ հայտնաբերել են արգելված դեղամիջոցների օգտագործման դեղեր: Հակադրոպիան սուր օրենքը ուժի մեջ կմտնի 2004 թ. հունվարի 1-ից:

«Վուլերհեմպթոնը» հարձակվող է որոնում

Անգլիայի դրեմիեր-լիգայի նորեկ «Վուլերհեմպթոնը» մտադրել է ուժեղացնել հարձակման գիծը և հաշիվ հոլանդացի Իվան Ռեդանին: «Վուլերհեմպթոնը» 23-ամյա հարձակվող Չոլանցիայի ընթացիկ առաջնության հայտնությունն է դարձել՝ ցուցադրելով գրագետ ու արդյունավետ ֆուտբոլ: Նա իր հաշիվն արդեն 6 գոլ է գրանցել: Հաս ակումբների սելեկցիոներներ արդեն նրա վրա են թեթև իրենց ուշադրությունը: Դրանց բնույթ է և «Վուլերհեմպթոնը»: Ռեդանով հեռավորվում է նաև հոլանդական «Ֆեյենորդը», որում իր առաջին խաղերն է կատարել ֆուտբոլիստը:

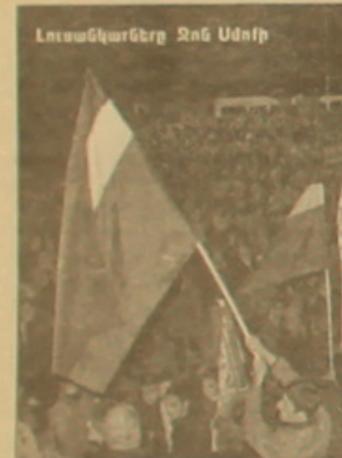
Չորս ուղեգրի 39 հավակնորդ

ՖիՖԱ-ն արդեն որոշել է ֆուտբոլի աշխարհի 2006 թ. առաջնության ընտրական մրցաշարի անցկացման մրցակարգն ասիական երկրների հավակնների համար: Մինչև նոյեմբերի 29-ը կանցկացվեն նախնական փուլի հանդիպումները: 14 հավակնականները զույգերի բաժանված կորոնեն այն 7 թիմերին, որոնք կմիանան բարձր վարձանի ունեցող 25 հավակնականներին և դեկտեմբերի 5-ին Ֆրանկֆուրտում կայանալի վիճակահանությամբ կբաժանվեն ընտրական խմբերի: Նախնական փուլում զույգեր են կազմել հետևյալ 14 հավակնականները:
Բանգլադեշ - Տաիլանդ
Թուրքմենիստան - Աֆղանստան
Յայվան - Մալդիվներ
Պակիստան - Ղազախստան
Լաոս - Շրի Լանկա
Մոնղոլիա - Մալդիվներ
Գուամ - Նեպալ
 Չորս երկրներ՝ Բուսանը, Բուենոս Այրեսը և Ֆիլիպինները հրաժարվել են ընտրական մրցաշարի մասնակցելուց: Այստիսով, Գերմանիայում կայանալի աշխարհի առաջնության 4 ուղեգրերի համար դարձան մեջ կնեցրավվեն ասիական 39 հավակնականները: Ասիայի 5-րդ ներկայացուցիչն էլ կարող է մասնակցել առաջնությանը, եթե հաղթող ճանաչվի եվրոպական գոտու ընտրական մրցաշարի հաղթողներից մեկի հետ անցումային խաղերում:

Օրվա հետքերով

Շեարդնաձեն ստառնում է ուժ գործադրել

Ախոր էլ 1
Կառավարական ուժերը բարունակում են Երևանում մեծ թափել էղ. Շեարդնաձենի նստավայրը, ԿԸԳ-ն, ռազմավարական նշանակության օբյեկտները էղ. Շեարդնաձեն նախորդին ուժ Երևանի ղեկավարական հեռուստատեսությամբ հայտարարեց. «Ինձ չի հետաքրքրում, թե ինչ է ասել այս կամ այն դիտորդը: Կան ստառնալիներ, որ եթե մենք (որեւէ կուսակցություն) չստանան այս կամ այն տղու ծայրերը, ապա թափանցելու են կառավարության եւ Շեարդնաձենի հրաժարականը: Ես սովորեմ եմ հրաժարական տալու: Թող ոչ ոք ինձ դառնով չվախեցնի, բայց թող ղեկավար լինեմ, որ իշխանությունների դեմ ուժի կիրառման

դեմում նրանք անողորմաբար ղեկավարվում են օրենքով»:
Երեկ Անվանագրության խորհրդի նիստի ավարտին Վրաստանի ԼՂ նախարար Կոթա Լաւրենաւիլին ասաց. «Անկախությունը առաջնապէս դեմում իշխանությունների ուժ կգործադրել: Արտասահմանից որոակի ուժեր փորձում են Վրաստանում իրականացնել իշխանափոխություն եւ այդ նպատակով օգտագործում են Թբիլիսիի ցույցերը»:
Չեարդնաձենի ղեկավար Ալեքսանդր Իսախանյանն ասաց. «Ունենք սեղեկություններ, որ

Ընդդիմությունը Շեարդնաձենից եւ ԿԸԳ-ից թափանցում է հրադարձակ ընտրությունների արդար արդյունքները, ինչը ԿԸԳ-ն չի անում: Խնդիրն այն է, որ ընտրություններից անցել է երեք օր, սակայն ԿԸԳ-ն հաշիվել են ծայրերի միայն 70 տոկոսը: Տվյալներ չեն ստացվում Արարիայից»:
Երեկ ԵԱԳ հիստորիական առաջնության անդամներից Հանս Գորֆերտը հայտարարեց, որ աշխարհի ոչ մի երկրում նման կեղծիներ չէր տեսել, ինչը տեսավ Ռուսթավա Բաբուջանիսեի:
Նախկին նախագահ էղ. Շեարդնաձենի հետ հանդիպումը Թբիլիսիում ԱՄՆ դեսպան Ռիչարդ Մայլը մտադրություն հայտնեց, որ ԿԸԳ-ն չի ցայիս ընտրությունների արդյունքները: Դեսպանասան սարածած հարողագրության մեջ ԿԸԳ-ին կոչ է արվում անել հնարավոր եւ «դեմ օղորել առավել աղաղակող կեղծիները»:
Երեկ միացյալ ընդդիմության բարձրագույն ակնհայտ դարձան սարածայնությունները: Սահակաւիլուն, Բուրջանաձենի, ժվանիային չմիացան Լեյբորիստական, «Նոր աջեր» եւ «Արդյունաբերությունը կիրկի Վրաստանը» կուսակցությունները: Կոչ անելով գերծմալ ապակայնությունից:
Ուժ Երևանի Թբիլիսիում բարունակվում էր հանրահավաք, որը նախորդ օրվանից ավելի տրավորիչ էր եւ բազմամարդ:

IOM International Organization for Migration

Միգրացիայի միջազգային կազմակերպությունը (ՄՄԿ) հայտարարում է բաժնեկան ղեկավար քաղ մրցույթ

Մրցույթը նպատակ ունի խրախուսելու այն դրամատուրգիական երկերը, որոնք կանոնադրաման Հայաստանից սրաֆիկինգին Երևանում մարդկանց աղորհին փոխադրման անընկող հարցերին: Պիեսը կարող է հիմնվել սրաֆիկինգի գոհերի իրական տասնությունների վրա: Լրացուցիչ տեղեկություններ կարող եմ գտնել ՄՄԿ-ի Ինտերնետի էջում www.iom.int/armenia կամ ՄԱԿ-ի գրադարանում Լիբրենթսի 14 հասցեով:

Մրցույթին կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողները: Կսեղծվի հեղինակավոր համոճախումը, որի գնահատմանը ղեկավար կը ինքնից ութ դերակատարների համար նախատեսված ղեկավար համառոտ (4-5 էջ) անանուն առաջարկներ, այդ թվում.

- Պիեսի նախագիծը (3 կամ 4 էջ, փակ ծրարով, առանց հեղինակի անունը նշելու) ղեկավար (1) հիմնական գաղափարի եւ (2) նրա գեղարվեստական մարմնավորման առաջարկ, այդ թվում ժանրի ու կոմպոզիցիոն լուծման վերաբերյալ, (3) բովանդակության համառոտագիր (սինոպսիս), (4) գործող անձանց ցանկը եւ (5) որեւէ տեսարան որոշ տեսքի նմուշ:
- Նախագծին կից ղեկավար կը ինքնից մասնագիտական տեղեկություններ հեղինակի մասին, նրա հասցեն եւ հեռախոսահամարը (1 էջ):

Երկու կամ երեք առաջարկներ կը ներկայացնեն գնահատող հանձնախմբի կողմից մինչեւ ս. թ. դեկտեմբերի 23-ը: Մրցույթի հաջորդ փուլում ՄՄԿ-ը ընտրված առաջարկների հեղինակների հետ ղեկավար կը ինքնից մասնակցություններ իրականացնելու եւ ներկայացնելու ղեկավար անդամները: Յուրաքանչյուր ղեկավար հեղինակին որոշ տեսարան ղեկավար կը կվճարվի 350 ԱՄՆ դոլարի համարժեք դրամ: Պիեսներից մեկը կը ներկայացնեն ղեկավար Համազգային թատրոնում բեմադրության համար:

Գնահատող հանձնախմբի որոշումները կը ինքնից վերջնական: Ներկայացված առաջարկները կը գնահատվեն ըստ մտադրության ինֆորմացիայի, գեղարվեստական արժանիների եւ երիտասարդ հանդիսատեսի համար գրավորության:

Առաջարկները ղեկավար կը ներկայացվեն 2003 թ. դեկտեմբերի 8-10-ը, ժ. 14-17-ը, Երևան, Լիբրենթսի 14, ՄՄԿ-ի ԵՊԿ, ՄՄԿ հասցեով: Լոյսերի 17-ին ժ. 14-ին նույն հասցեով տեղի կը ունենան հանդիպում մրցույթի մասնակցների հետ: Լրացուցիչ տեղեկություններ հարողորդելու եւ հնարավոր հարցերը ֆինանսավելու նպատակով: Մրցույթի մասնակցներին անհատական խորհրդատվություն չի սրամադրվի: Ոչ լրիվ կամ նշված ժամկետից դուրս ներկայացված առաջարկները չեն դիտարկվի: Ներկայացված նյութերը հետ չեն վերադարձվի: Խնդրում ենք ղեկավար ներկայացվող նյութերի ղեկավար ղեկավար համար: Մաղթում ենք աննայն հաջողություն:

Ծրագիրը ֆինանսավորվում է Բրիտանական Խորհրդի եւ Եվրոպական Չարագման եւ համագործակցության գործակալության հետ համատեղ:

ԻՐԱԵ

Հուսեյնը Երզնում է Բաղդադում

Բաղդադի Աղ Դուրայի Երզնում մի ֆանի օր առաջ տեսել են Սադդամ Հուսեյնին, որն այցելել է մասնավոր տներին մեկը: Այդ մասին տեղեկացնում է սաուդյան «Եր Բիհադ» թերթը երեկվա համարում:
Իրաֆի մայրաքաղաքի հավաստի աղբյուրներ վկայակոչելով թերթը գրում է, որ նախկին նախագահը, որին չէին տեսել ավելի ֆան կես տարի առաջ Բաղդադում նրա ենթադրյալ նստավայրին անտիկյան օդուժի հասցրած հրթիռահարվածներից հետո, մեկ է բաղդադցիներից մեկի տունը: Տասները բավարարել է Սադդամ Հուսեյնի խնդրամբը եւ նրան թույլ է տվել 1-2 ժամ ննջել: Սակայն կես ժամ

անց Հուսեյնի երկու ավանդեմանների վարորդները նկատել են, որ ամենից ողորդները դուրս են գալիս սնից: Ենթադրելով, թե նրանք մտադրվել են մասնել Հուսեյնին, վարորդներն արթնացրել են նրան եւ տարել:
Իրաֆցիները եւ Իրաֆի օկուպացիոն իշխանությունները ենթադրում են, թե Սադդամ Հուսեյնը ողորդ է մնացել հիօշալ հրթիռակոծությունից հետո, երկրում մեծադեմ տեղափոխվում է ավանդեմաններով եւ ղեկավարում է անգլո-ամերիկյան ուժերի եւ դրանց հետ գործակցող իրաֆցիների դեմ ուղղված ադապտացիայի գործողությունները:

Իսրայելի դիվանագետները հեռանում են Բաղդադից

Բուշը Հուսեյնին բռնելու հույս է հայտնում

Իսրայելի հայտարարել է, որ Բաղդադից «ժամանակավորապես եւ մասնակիորեն» դուրս է բերում իր դեսպանության աշխատակիցներին հետեւելով ՄԱԿ-ի օրինակին: Պատճառը, անուշուք, Իրաֆում տիրող անադապտացիայի կացությունն է:
Անգլո-ամերիկյան կոալիցիոն ուժերի համամասնությունը եւ Իրաֆի ուսիկանությունը հայտարարել են, որ երեքաթի օրն այդ երկրում ստանվել են 4 իրաֆցիներ, 2 ամերիկացի եւ 1 քիմիայի գիտնական: Իրաֆի գոհերից մեկը Սոուդի գաղափարական դատարանի դատավոր Իսմայիլ Յուսեֆ Սադեկն է, որն զբաղված էր Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի նախկին դատարանների գործերի ֆնուրությամբ: Դատավորը հրազենից ստանվել է իր սան առջեւ:
Ֆրանսիացիները Երզնում է, որ ավելի վաղ՝ երկուաթի օրը Նաջաֆի Երզնում առեւանգվել եւ ադապտացիայից էր մի դատարանից: «Ազգը» տեղեկացրել է երեքաթի երկրյան անգլո-ամերիկյան կոալիցիոն ուժերի կենտրոնականի ակնակոծման եւ Բաղդադից իսրայելի 6 դիվանագետների դուրսբերման մասին: Ըստ Ֆրանսիացի,

իսրայելի դիվանագետների դուրսբերումը բարունակվելու է:
Իսրայելի ԱՄՆ-ի գլխավոր դատարաններից մեկն է, բայց Իրաֆում տիրող վատագույն իրադրությունը նրան ստիպում է դուրս բերել իր դիվանագետներին, թեեւ Բաղդադում Իսրայելի դեսպանատանը առայժմ բաց է մնում:
Միսրից ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշը երեկ Կալիֆոռնիայում հայտարարել է, թե իրաֆի նախկին բռնակալ Սադդամ Հուսեյնը վաղ թե ուր բռնվելու է: «Ես վստահ եմ, որ նա սրում է լարվածությունը», ընդգծել է Բուշը: Նա Իրաֆում ստանված ամերիկացի գիտնականների հարազաններին հավաստիացրել է, որ նրանք գոհվել են «հանուն վեճ նպատակի Մ. Նահանգների անվանագրության»: Բուշը մասնավորապես հայտարարել է. «Մենք ղեկավարում ենք մեզ, եւ անչափ կարեւոր է, որ ամերիկացիները չմոռանան սեղանների 11-ի դատարանը: Մենք մնում ենք խոցելի»:
Ինչ վերաբերում է Իրաֆից ՄԱԿ-ի օտարերկրացի աշխատակիցների դուրսբերմանը, ՄԱԿ-ի ղեկավարությունը հայտարարել է, որ նրանց դուրսբերումը գերեք ավարձված է:
Պ. Բ.

Խնդրում ենք բոլոր կազմակերպություններին եւ ֆաղափաղներին Ալեքսանդր Սերգեյի Սեւեփանյանի (ծնվել է 1971 թ., բնակվել է Երևանի Զ. Սարկավազի փողոցի 129/3 թիվի թիվ 32 բնակարանում) վերաբերյալ իրենց հայտնի տեղեկությունները հայտնել Արաբկիր եւ Զանաֆե-Չեթրոն համայնների առաջին աշյանի դատարան կամ զանգահարել 24-01-61 հեռախոսահամարով:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 06.11.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառ
USD	1	ԱՄՆ դոլար	561.50	555.90	567.10
EUR	1	Եվրո	644.21	640.30	648.10
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.80	17.70	19.90

Բաց հասարակության ինստիտուտ օժանդակության հիմնադրամ հայաստանյան մասնաճյուղ

ԲԳԻՕԳՄ-ն ընդունում է դիմումներ ԳԳ ֆաղափաղներից 2004-2005 ուսումնական տարվա OSI/FCO CHEVENING/UNIVERSITY OF ESSEX կրթաբուժական համար: Կրթաբուժական ընդունում է Մարդու իրավունքների կենտրոնում մեկամյա մագիստրական ծրագրում ուսանելու համար: Կրթաբուժական ադապտացիայի մեկ անհատի ուսման վարձը, ծանադարհածախսը եւ կեցության վարձը: Ուսումնական ադապտացիայից հետո ուսանողները ղեկավար կը վերադառնան Հայաստան՝ իրենց աշխատանքը կամ ուսումը բարունակելու ղեկավարում:

Դիմողները ղեկավար կը ինքնից 35 տարեկանից ոչ բարձր ԳԳ ֆաղափաղներ եւ բնակվեն Հայաստանում, ունենան բարձրագույն կրթություն եւ գերազանց ակադեմիական արդյունքներ, լավ տիրապետեն անգլերեն լեզվին եւ ունենան աշխատանքի փորձ մարդու իրավունքների բնագավառում: Նախապատվություն կը տրվի սկալ ուղղությամբ աշխատող հասարակական կազմակերպությունների աշխատակիցներին:

Դիմումները ընդունվում են մինչեւ 2004 թ. հունվարի 26-ը, ժամը 18:00-ը:

Դիմումի ձեռքի եւ լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ԲԳԻՕԳՄ-ի գրասենյակ հետեւյալ հասցեով:

Երևան, Պուլկիկի 1, բն. 2, հեռ.՝ 54 21 19, 54 17 19, 54 39 01
E-mail: panaida@osiam